

Seminar "Informiranje i sudjelovanje javnosti: Jeste li spremni za promjenu? Alati za razumijevanje i primjenu transparentnog i inkluzivnog odlučivanja" u sklopu projekta "Dijalogom s civilnim društvom do boljeg okoliša"

Pula, 24. rujna 2013.

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA

Doc. dr. sc. Lana Ofak

Katedra za upravno pravo, Pravni fakultet u Zagrebu

lane.ofak@pravo.hr

Ovaj projekt financira Europska unija, a sufinancira Ured Vlade RH za udruge.
This project is funded by the European Union and co-founded
by the Government Office for Cooperation with NGOs.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Struktura čl. 9. Konvencije

1. Kontrola zakonitosti postupka pružanja informacije o okolišu (nadzor nad provedbom čl. 4. Konvencije)
2. Kontrola zakonitosti postupka odlučivanja o određenim djelatnostima (nadzor nad provedbom čl. 6.)
3. Kontrola zakonitosti radnji i propusta privatnih osoba i tijela javne vlasti koji su protivni normama prava okoliša (nadzor nad provođenjem prava okoliša)
4. Minimum standarda koji moraju ispunjavati postupci kontrole (odnosi se na gornje postupke)
5. Dodatni uvjeti osiguranja učinkovitosti pristupa pravosuđu

Kontrola postupka pružanja informacije o okolišu

- čl. 9/1

- ▶ Razlozi za iniciranje kontrole – bilo koja povreda čl. 4. Konvencije
- ▶ Procesna legitimacija – osoba koja je podnijela zahtjev za informacijom
- ▶ Tijelo nadležno za provedbu kontrole – sud ili drugo neovisno i nepristrano zakonom ustanovljeno tijelo (moguće oboje)
- ▶ Obvezatnost konačne odluke uz pisano obrazloženje

Kontrola postupka odlučivanja o određenim djelatnostima – čl. 9/2

- ▶ Razlozi za iniciranje kontrole – svi oblici nezakonitosti
- ▶ Procesna legitimacija – zainteresirana javnost
 - ▶ dovoljan interes
 - ▶ ili dokaziv prigovor da im je povrijeđeno pravo
- ▶ Tijelo nadležno za provedbu kontrole – sud ili drugo neovisno ili nepristrano zakonom ustanovljeno tijelo (mogućnost prethodne žalbe)

Kontrola zakonitosti radnji i propusta javnopravnih tijela i privatnih osoba protivnih pravu okoliša – čl.9/3

- ▶ Razlozi za iniciranje kontrole – povreda zakona, povreda općih akata/propisa koji se odnose na okoliš
- ▶ Procesna legitimacija – pripadnici javnosti koji udovoljavaju kriterijima propisanim zakonom, ako ih ima (u skladu s ciljem Konvencije treba se omogućiti široki pristup pravosuđu, međutim država nije dužna uvesti *actio popularis*)
- ▶ Tijelo nadležno za provedbu kontrole – različiti upravni i sudski postupci (inspekcijski postupak, upravni spor, prekršajni postupak, parnični postupak...)

Minimum standarda koji moraju ispunjavati postupci kontrole – čl. 9/4

- ▶ Prikladna i djelotvorna pravna zaštita, uključujući sudsku zabranu (privremene mjere)
- ▶ Pravičnost, pravednost, pravodobnost, ne pretjerana skupoća
- ▶ Odluka u pisanom obliku i njezina dostupnost javnosti

Uklanjanje prepreka pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša - čl. 9/5

- ▶ Moguće prepreke pristupu pravosuđu:
 - * Previsoki troškovi vođenja sporova (Irska, Engleska i Wales)
 - * Poteškoće u dobivanju pravne pomoći (Španjolska)
 - * Nemogućnost ishoda sudske zabrane tj. odgode izvršenja akta do pravomoćne sudske odluke (Španjolska)
 - * Kažnjavanje, gonjenje, uznemiravanje onih koji ostvaruju svoja prava sukladno Konvenciji (Španjolska)

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao stranke u sporovima koji se odnose na okoliš

1. Postupci u vezi ostvarivanja prava na pristup informacijama – žalbeni postupak, upravni spor, prekršajni postupak
2. Postupci u vezi procjene utjecaja zahvata na okoliš – žalbeni postupak i upravni spor
3. Postupci kontrole zakonitosti općih akata jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
4. Jedinice lokalne samouprave kao tužitelji u:
 - upravnim sporovima
 - drugim sudskim postupcima (parnični postupak)

1) PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA

- ŽALBENI POSTUPAK

- ▶ Protiv rješenja tijela javne vlasti može se izjaviti žalba Povjereniku u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.
- ▶ Žalba se može izjaviti i kad tijelo javne vlasti, u propisanom roku, ne odluči o zahtjevu podnositelja.
- ▶ Tijela javne vlasti dužna su Povjereniku u postupku po žalbi protiv rješenja o ograničenju informacija omogućiti uvid u informacije koje su predmet postupka.
- ▶ Ako je informacija klasificirana stupnjem tajnosti, sukladno zakonu kojim se uređuje tajnost podataka, Povjerenik će zatražiti mišljenje Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost.
- ▶ Kad utvrdi da je žalba osnovana, Povjerenik će rješenjem korisniku omogućiti pristup informaciji.

Rokovi za provođenje žalbenog postupka

1. Povjerenik je dužan rješenje o žalbi donijeti i dostaviti stranki, putem prvostupanjskog tijela, najkasnije u roku od 30 dana od dana predaje uredne žalbe.
2. Kad Povjerenik u postupku rješavanja po žalbi treba ispitati pravilnost provedenog testa razmjernosti i javnog interesa, odnosno provesti test razmjernosti i javnog interesa, rješenje o žalbi dužan je donijeti i dostaviti stranci, putem prvostupanjskog tijela, najkasnije u roku od 60 dana od dana predaje uredne žalbe.
3. Kad Povjerenik, za informacije klasificirane stupnjem tajnosti, sukladno zakonu kojim se uređuje tajnost podataka, traži mišljenje Ureda vijeća za nacionalnu sigurnost, dužan je rješenje donijeti i dostaviti stranki, putem prvostupanjskog tijela, najkasnije u roku od 90 dana od dana predaje uredne žalbe.

Upravni spor

- ▶ Protiv rješenja Povjerenika žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.
- ▶ Visoki upravni sud Republike Hrvatske mora donijeti odluku o tužbi u roku od 90 dana.
- ▶ Tužba ima odgodni učinak ako je rješenjem omogućen pristup informaciji.
- ▶ **NOVO:** Upravni spor protiv rješenja može pokrenuti i tijelo javne vlasti koje je donijelo prvostupanjsko rješenje.
- ▶ U postupku po tužbi, tijela javne vlasti dužna su Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske omogućiti uvid u informacije, koje su predmet postupka.

Prekršajna odgovornost

Prekršaj	Novčana kazna za tijelo javne vlasti	Novčana kazna za odgovornu osobu
Suprotno odredbama ZPPI onemogući ili ograniči ostvarivanje prava na pristup informacijama	20 do 100 tisuća kuna	5 do 20 tisuća kuna
Oštetiti, uništiti, sakrije ili na drugi način učini nedostupnim dokument koji sadrži informaciju u namjeri da onemogući ostvarivanje prava na pristup informacijama	20 do 50 tisuća kuna	20 do 50 tisuća kuna

- ▶ Tijelo javne vlasti obvezno je korisniku omogućiti ostvarivanje prava na pristup informaciji i pored izricanja prekršajnih sankcija, u slučaju utvrđene odgovornosti na temelju neopravdane uskrate ili ograničenja ostvarivanja prava na pristup informaciji.

2) POSTUPCI PROCJENE UTJECAJA ZAHVATA NA OKOLIŠ - OVLASTI PRVOSTUPANJSKOG TIJELA POVODOM ŽALBE

1° tijelo

Odbaciti žalbu
rješenjem

Uvažiti žalbu

“Upotpuniti”
postupak

Nema ovlast
odbiti žalbu!

Dostaviti žalbu
sa spisom
2° tijelu

Dopuštena
žalba

Zamijeniti
rješenje
novim

Uvažiti žalbu i
zamijeniti
rješenje
novim

Ostaviti
rješenje
kakvim je

Dopuštena
žalba

Dopuštena
žalba

Dostaviti žalbu
sa spisom
2° tijelu

Upravni spor u postupcima procjene utjecaja zahvata na okoliš

- ▶ Prvostupanjsko tijelo nije ovlašteno pokrenuti upravni spor protiv drugostupanjskog rješenja.
- ▶ Upravni spor mogu pokrenuti stranke u postupku i zainteresirana javnost.
- ▶ Tuženik je drugostupanjsko tijelo.

3) POSTUPCI KONTROLE ZAKONITOSTI OPĆIH AKATA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

- ▶ Postupak ocjene zakonitosti općeg akta
Visoki upravni sud pokreće na zahtjev fizičke ili pravne osoba ili skupine osoba povezanih zajedničkim interesom ako je pojedinačnom odlukom javnopravnog tijela koja se temelji na općem aktu došlo do povrede njihova prava ili pravnog interesa. Zahtjev se podnosi u roku od 30 dana od dostave odluke.
- ▶ Postupak ocjene zakonitosti općeg akta
Visoki upravni sud može pokrenuti po službenoj dužnosti ili na zahtjev suda.

Postupanje suda po zahtjevu za ocjenu zakonitosti općeg akta

- ▶ Visoki upravni sud rješenjem će odbaciti zahtjev za ocjenu zakonitosti i o tome obavijestiti podnositelja ako utvrdi:
 - ▶ 1. da akt koji se zahtjevom osporava nije opći akt,
 - ▶ 2. da je akt koji se zahtjevom osporava propis kojeg je ocjena zakonitosti u nadležnosti Ustavnog suda Republike Hrvatske,
 - ▶ 3. da je zakonom osigurana druga zaštita od nezakonitosti općeg akta,
 - ▶ 4. da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba,
 - ▶ 5. da je zahtjev nepravodoban.
- ▶ Sud može, do donošenja presude, rješenjem obustaviti izvršenje osporenog općeg akta. Rješenje o obustavi izvršenja objavljuje se u »Narodnim novinama«.

Odlučivanje o zakonitosti općeg akta

- ▶ O zakonitosti općeg akta Visoki upravni sud odlučuje na javnoj sjednici.
- ▶ Visoki upravni sud može održati savjetodavnu raspravu ako ocijeni da je prije odlučivanja o biti stvari potrebna rasprava sa sudionicima postupka, znanstvenicima i drugim stručnjacima.
- ▶ Sud će presudom ukinuti opći akt, ili pojedine njegove odredbe, ako utvrdi da nije suglasan sa zakonom ili statutom javnopravnog tijela.
- ▶ Ukinuti opći akt prestaje važiti, odnosno ukinute odredbe općeg akta prestaju važiti danom objave presude Visokog upravnog suda u »Narodnim novinama«.
- ▶ Podnositelj zahtjeva za ocjenu zakonitosti općeg akta ima pravo podnijeti zahtjev nadležnom javnopravnom tijelu za izmjenu pojedinačne odluke javnopravnog tijela kojom je povrijeđeno njegovo pravo ili pravni interes odgovarajućom primjenom odredaba o obnovi upravnog postupka u roku od tri mjeseca od dana objave presude u »Narodnim novinama«.

4) JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE KAO MOGUĆI TUŽITELJI U UPRAVNIM SPOROVIMA

- ▶ Prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji, jedinica lokalne samouprave na čijem se području planira zahvat u prostoru stranka je:
 - ▶ u postupku izdavanja lokacijske dozvole (čl. 110)
 - ▶ u postupku izdavanja rješenja o uvjetima građenja (čl. 216.)
- ▶ Prema Zakonu o održivom gospodarenju otpadom jedinica lokalne samouprave na čijem se području obavlja djelatnost gospodarenja otpadom stranka je:
 - ▶ u postupku izdavanja dozvole za gospodarenje otpadom (čl. 95.)
- ▶ Troškovi upravnog spora: Svaka stranka podmiruje svoje troškove neovisno o uspjehu u sporu.

Jedinice lokalne samouprave kao mogući tužitelji prema Zakonu o obveznim odnosima

- ▶ Čl. 1047. Zahtjev da se ukloni opasnost štete
- ▶ Svatko može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili drugome, kao i da se suzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uznemirivanje ili opasnost štete, ako se uznemirivanje ili šteta ne mogu spriječiti odgovarajućim mjerama.
- ▶ Sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemirivanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.
- ▶ Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobiveno odobrenje nadležnog tijela, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta).
- ▶ Ali se u tom slučaju može zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih mjera da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji.
- ▶ Troškovi parničnog postupka: prema uspjehu u parnici

Seminar "Informiranje i sudjelovanje javnosti: Jeste li spremni za promjenu? Alati za razumijevanje i primjenu transparentnog i inkluzivnog odlučivanja" u sklopu projekta "Dijalogom s civilnim društvom do boljeg okoliša"

Pula, 24. rujna 2013.

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

Doc. dr. sc. Lana Ofak
Katedra za upravno pravo, Pravni fakultet u Zagrebu
lane.ofak@pravo.hr

Ovaj projekt financira Europska unija, a sufinancira Ured Vlade RH za udruge.
This project is funded by the European Union and co-founded
by the Government Office for Cooperation with NGOs.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge